

รูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Model of Supervision Monitoring and Evaluation Capabilities in Research to Develop Teaching and Learning of Student Teachers

เกศนีย์ พิมพ์พุก¹
ฤตินันท์ สมุทรทัย²
สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ³
เกียรติสุดา ศรีสุข⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา การนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 386 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 451 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 439 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพ ปัญหาและความต้องการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู จำนวน 3 ฉบับ คือ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู โดยการวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลสภาพ ปัญหาและความต้องการ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ในด้านอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) ทิศทางการพัฒนาความสามารถในการวิจัย 2) กระบวนการพัฒนาความสามารถในการวิจัย และ 3) การประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการวิจัย โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากข้อมูลเชิงประจักษ์ในเชิงของการปฏิบัติจริงในพื้นที่ทั้งหมด มีคุณภาพด้านอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.44 4.53 4.44 และ 4.46 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การนิเทศติดตามและประเมิน ความสามารถในการวิจัย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The aim of this research was: to develop the model of supervision and evaluation capabilities in research to develop teaching and learning for student teachers. The research methodology consisted of 2 steps. Step 1 studying the problems of supervision and evaluation capabilities in research to develop teaching and learning for student teachers. The target group

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

were 386 the university supervisors, 451 the supervising teachers, and 439 student teachers which they were selected by simple random sampling from 40 Rajabhat University. The experiments instruments were: 3-survey of 3-respondent (the university supervisors, the supervising teachers, and student teachers) about the problems of supervision and evaluation capabilities in research to develop teaching and learning for student teachers which the data was analyzed by using frequency, percentage, average, standard deviation and content analysis. Step 2 improvements the model by analyzed the concepts and theory and information. The model has been validated by 9 qualified experts who analyze data in the field of the quality of utility, possibility appropriateness and accuracy by using average, standard deviation and content analysis.

The research finding found that the model of supervision and evaluation capabilities in research to develop teaching and learning for student teachers consisted of 3 implement parts: 1) the row of development the research capabilities 2) the process of development the research capabilities and 3) the evaluation of development the research capabilities. The model that Development by Empirical data has the quality of utility, possibility appropriateness and accuracy in a high level, the average was 4.44, 4.53, 4.44 and 4.46.

Keywords: Supervision Monitoring and Evaluation, Capabilities in Research, Student Teachers

บทนำ

การศึกษาเป็นเรื่องที่ทุกประเทศให้ความสำคัญเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนมีการศึกษาเข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้นเพราะการศึกษาคือกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ รวมถึงสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์และคณะ, 2547) ด้วยเหตุนี้การก้าวเข้าสู่ระบบสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทัศน์และยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้หรือที่เรียกว่าทุนทางปัญญาของมนุษย์ระบบสังคมเศรษฐกิจแบบใหม่ให้ความสำคัญกับการสร้างสรรค์ความรู้และเทคโนโลยีทำให้ต้องใช้การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้กับฐานความรู้ของประเทศ

ด้วยเหตุนี้ การสร้างและพัฒนานักศึกษาคือให้เป็นครูที่มีคุณลักษณะที่ต้องการนั้น จำเป็นต้องอาศัยระบบการผลิตหรือการฝึกหัดครูที่มีคุณภาพ เพื่อหล่อหลอมความเป็นครูดี มีความรู้และคุณธรรม พร้อมทั้งมีความสามารถทางวิชาการ สามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ก่อนเข้าสู่วิชาชีพหรือก่อนการเป็นครูประจำการเพื่อนำไปสู่ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการผลิตครูที่มีความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัยจากการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่จริงแทนห้องเรียนในมหาวิทยาลัยจะนำมาซึ่งความเชี่ยวชาญและสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมการแสวงหาความรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีและมีข้อมูลสนับสนุนที่เชื่อถือได้สามารถเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎี จึงส่งผลทำให้นักศึกษาคูเกิดคุณลักษณะในการแสวงหาความรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543) แต่ในสภาพความเป็นจริงนักศึกษายังขาดความพร้อมในการก้าวเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างแท้จริงซึ่งหากพิจารณาหลักสูตรการผลิตครูที่ผ่านมาจะเห็นว่าหลักสูตรการผลิตครู ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง เนื่องจากปัญหาของการขาดการประสานระหว่างหน่วยผลิตและผู้ใช้ครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2552) อีกทั้งรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมีวิธีการสอนที่เป็นการวิจัยเชิงวิชาการ ซึ่งมีหลักการวิจัยที่เคร่งครัดในแบบแผนของการวิจัย ส่งผลให้วิธีวิจัยที่นักศึกษาเรียนรู้อยู่ไม่เพียงพอที่จะสามารถทำวิจัยในสภาพของการปฏิบัติจริงได้

ด้วยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและการทำวิจัยในปัจจุบัน คือ การทำกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมการวิจัยแบบแยกส่วน (สุวิมล ว่องวานิช, 2555) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนขาดการเน้นฝึกปฏิบัติและการเชื่อมโยงกับการทำงานส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดคุณลักษณะที่สำคัญที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2552) นอกจากนี้ปัญหาข้างต้นแล้วอุปสรรคที่พบในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีความสามารถในการวิจัยนั้นเป็นปัญหาทั้งในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการในองค์กร โรงเรียนและการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร ปัญหาจากปัจจัยส่วนบุคคลทั้งในส่วนของวิสัยทัศน์ของผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญและขาดความเข้าใจ ในการพัฒนาวิชาการ รวมทั้งความเข้าใจผิดของนักศึกษาที่ว่า การวิจัยกับการพัฒนา การเรียนการสอนไม่เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่สัมพันธ์กัน นักศึกษาครูขาดแรงจูงใจในการปรับเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ ขาดแหล่งการเรียนรู้และที่ปรึกษาด้านการวิจัย

ทั้งนี้ การพัฒนารูปแบบเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีฐานแนวคิดจาก การมองโรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูที่สร้างการเรียนรู้ จากกระบวนการปฏิบัติในโรงเรียนนำมาสู่แนวคิดในการพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกับโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพในการพัฒนาความสามารถทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนผ่านกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี (2550) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นวิธีการที่ช่วยผู้สอนให้สามารถปรับปรุงพัฒนาตนเองและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

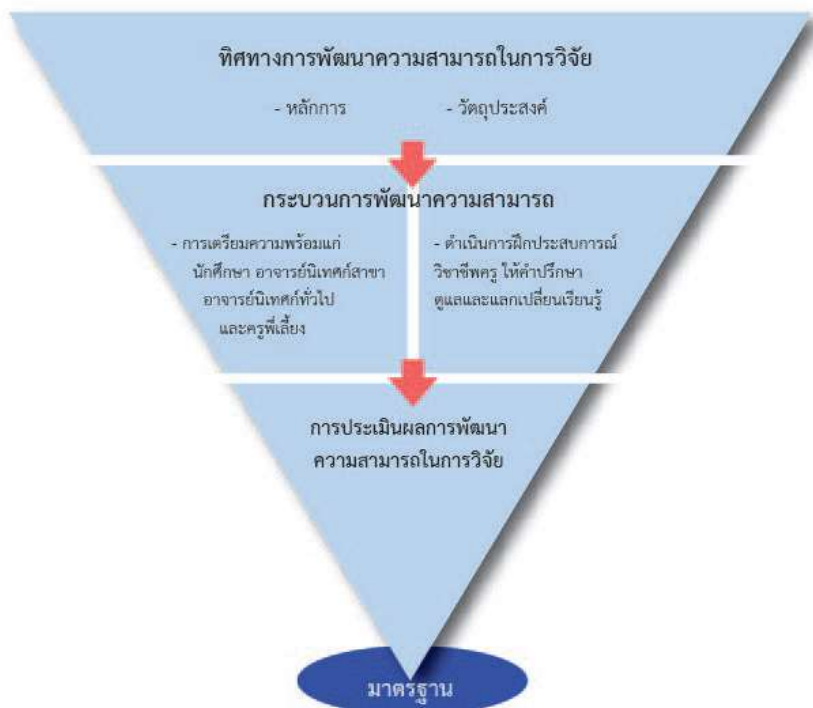
วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นนี้ประกอบไปด้วยอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 386 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 451 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 439 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 1,985 7,846 และ 8,874 ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพ ปัญหาและความต้องการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู จำนวน 3 ฉบับ คือ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 0.95 และ 0.92 ตามลำดับ และเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ ส่วนข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดใช้การแจกแจงความถี่ การวิเคราะห์เนื้อหาและการเขียนพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดโครงสร้างของรูปแบบ วิธีการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูล สภาพ ปัญหาและความต้องการที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ทิศทางการพัฒนาความสามารถในการวิจัย 2) กระบวนการพัฒนาความสามารถในการวิจัย และ 3) การประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่ารูปแบบ มีคุณภาพด้านอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ทิศทางการพัฒนาความสามารถ ในการวิจัย 2) กระบวนการพัฒนาความสามารถในการวิจัย มี 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ประกอบด้วย (1) การเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยง (2) ดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้คำปรึกษาดูแลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3) การประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการนิเทศติดตาม และประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู กอปรกับการวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ เป็นฐานคิดในการพัฒนา ซึ่งสามารถอภิปรายผลตามองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ทิศทางการพัฒนาความสามารถในการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย 1) หลักการ ซึ่งพัฒนามาจากผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาพบว่าครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหลัก การในการนิเทศติดตามและประเมิน ส่วนอาจารย์นิเทศก์มีส่วนร่วมในระดับน้อย จึงนำไปสู่การกำหนดความร่วมมือของ อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษาดูแลผ่านการนิเทศแบบพัฒนาการ (Glickman, Gordon and Ross- Gordon, 2010) ผสมผสานกับการนิเทศแบบคลินิก กอปรกับหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ด้วยความสมัครใจของ Hord and others (1987) หลักการให้คำปรึกษาของ Ibarra (2007) เป็นแนวทางการดำเนินงานและเป็นหลักในการพัฒนาความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ภายใต้หลักการที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษา

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภายใต้หลักการที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างอาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและ ครูพี่เลี้ยง โดยใช้รูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินผลที่ผสมผสานกระบวนการนิเทศแบบพัฒนาการและการนิเทศ แบบคลินิกในการติดตามกระตุ้นให้นักศึกษาสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนสำเร็จตาม เป้าหมายที่วางไว้และเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จของการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนให้สามารถ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป อาจารย์นิเทศก์สาขา ครูพี่ เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการวิเคราะห์และสะท้อนความคิดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์และ

2) วัตถุประสงค์ จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงให้ความสำคัญ ในการติดตาม การพัฒนาความสามารถในการวิจัยของนักศึกษา หากแต่ละเลยในส่วนของการติดตามคุณภาพของ นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้วัตถุประสงค์ดังกล่าวมุ่งเน้นการ พัฒนาความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและพัฒนาคุณภาพ การเรียนของนักเรียน ซึ่งในการกำหนดทิศทางการพัฒนาความสามารถในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการมาใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อเติมเต็มระหว่างสภาพที่คาดหวังและสภาพปัจจุบัน ของการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มุ่งเน้นสัมพันธภาพ แห่งการร่วมคิดร่วมทำพึ่งพาช่วยเหลือยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ ทั่วไป ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงกับการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของอัญชลี โพธิ์ทอง (2544) และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ได้ กล่าวว่าการร่วมมือและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกันเป็นการพัฒนาความ เจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูที่ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยการนิเทศ ช่วยเหลือ แนะนำให้ความรู้ และการฝึกปฏิบัติด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหรืองานใน วิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นการนิเทศติดตามและประเมินความ สามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จึงมีความจำเป็นในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการดูแลและให้คำปรึกษา อย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้จากอาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยง จะส่ง ผลให้นักศึกษาสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การเรียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาความสามารถในการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์ นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยง โดยพัฒนามาจากผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการ ซึ่งพบว่า ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ ขาดความมั่นใจในการแนะนำหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัย จึงนำมาสู่การอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีเนื้อหาครอบคลุม ในเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศติดตามและประเมินความสามารถ ในการวิจัย โดยใช้การอธิบาย ถึงความเป็นเหตุเป็นผลและความเชื่อมโยงในแต่ละหัวข้อผ่านตัวอย่างและการฝึกปฏิบัติ แต่จุดเน้นและเนื้อหาต่างกัน โดยการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมุ่งเน้นการนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในการ จัด การเรียนการสอน ส่วนการเตรียมความพร้อมสำหรับอาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงมุ่งเน้น การให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์หลากหลาย จำนวน 2 วัน ซึ่งผู้วิจัยร่างแผนการอบรมเชิงปฏิบัติการภายใต้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ Knowles (2005) ที่ใช้หลัก การ เรียนรู้ ของผู้ใหญ่ที่มีความต้องการและมีความสามารถในการขึ้นตนเองและสามารถใช้ประสบการณ์เพื่อการเรียน รู้ซึ่งในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายในเตรียมความพร้อมให้กับทุกฝ่ายก่อนดำเนินการในสถานการณ์จริงอีกทั้งยังส่งเสริมให้อาจารย์ นิเทศก์สาขาอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันและมีความมั่นใจในการให้คำ ปรึกษาด้านการวิจัยสัมพันธ์กับ วรภาคย์ ไมตรีพันธ์ (2552) ที่ศึกษาบทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับ การแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ ไม่มีความมั่นใจที่จะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัย

ในชั้นเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานตามบทบาทในการให้คำปรึกษาและการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้มีการ เตรียมความพร้อมของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยง ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การนิเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาภายใต้ความร่วมมือระหว่างครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นที่ 2 ดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้คำปรึกษาดูแลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการพบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมักเกิดความสับสน เนื่องจากข้อเสนอแนะระหว่างอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยง ไม่ตรงกัน อาจารย์นิเทศก์มีเวลาในการไปนิเทศติดตาม หรือมีเวลาในการนิเทศน้อยทำให้การนิเทศไม่ทั่วถึง อีกทั้งยังขาดช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่การดำเนินการนิเทศใน 7 ขั้นตอน คือ

1) อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกันวางแผนการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในขั้นตอนนี้จะได้ปฏิทินการนิเทศตลอดภาคการศึกษาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นรายบุคคล

2) อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงสังเกตการสอนและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสังเกตให้แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะได้ปัญหาที่ได้จากการเรียนการสอนเพื่อนำไปวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและนำไปสู่ปัญหาการวิจัย

3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอธิบายสาเหตุของปัญหาให้ชัดเจนว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาการวิจัยหรือไม่ จากนั้นเลือกปัญหาที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อผู้เรียน อีกทั้งต้องแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัยมา 1 ประเด็น พร้อมทั้งศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา

4) อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงสอบถามนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการที่เลือกใช้พร้อมทั้งบอกเหตุผล โดยอาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นไปได้

5) อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงร่วมกันกำหนดขอบข่ายหรือรอบที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องปฏิบัติและดำเนินการ โดยแนะนำเกี่ยวกับวิธีการที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเลือกใช้

6) อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสร้างความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับวิธีการและกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

7) อาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยงให้การเสริมแรงและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูผ่านการนิเทศแบบตัวต่อตัวและการใช้โปรแกรม edmodo ตลอดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคเรียน

ขั้นตอนการนิเทศติดตามดังกล่าวเกิดจากการผสมผสานระหว่างการนิเทศแบบพัฒนาการเรียนการสอนและการนิเทศแบบคลินิก เนื่องจากการนิเทศทั้ง 2 แบบนี้เป็นารนิเทศ ที่เพิ่มทางเลือกและโอกาสในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้แก่ศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จนสามารถพัฒนาตนเองและมีความผูกพันต่อภาระหน้าที่ ด้วยความเต็มใจ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าวิธีให้การนิเทศหรือพฤติกรรมนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ได้กับผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยและขาดประสบการณ์หลายด้าน ซึ่งสัมพันธ์กับการวิจัยในครั้งนี้ที่ผู้รับการนิเทศเป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและต้องการคำปรึกษา แนะนำอย่างใกล้ชิด จากผู้นิเทศซึ่งนั่นก็หมายถึงอาจารย์นิเทศก์สาขา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและครูพี่เลี้ยง การนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูลนั้นผู้นิเทศจะให้ข้อมูลและวิธีการหลายวิธีให้ผู้รับการนิเทศเลือกเพื่อส่งเสริมผู้รับการนิเทศในการตัดสินใจมากขึ้นเรื่อย ๆ จนผู้รับการนิเทศสามารถที่จะร่วมคิด ร่วมปฏิบัติงานได้กับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องอาศัยผู้นิเทศช่วยแนะนำตลอด

เวลาต่อไป (วัชราน เล่าเรียนดี, 2556) นอกจากนี้ยังเพิ่มช่องทาง ในการติดต่อสื่อสาร การปรึกษา การแนะนำ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ การให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างทันท่วงทีและลดความ เสื่อมล้ำในการรับ การนิเทศ โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่านโปรแกรม edmodo ซึ่งสัมพันธ์กับ Bonk and Graham (2004) ที่กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่มีข้อจำกัด ในเรื่องเวลาและสถานที่ เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยน เรียนรู้และส่งข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในการเรียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการวิจัย ซึ่งพิจารณาจากการปฏิบัติการทำ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพิจารณาจากแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งประเมิน 3 ส่วน คือ 1) การประเมินโครงร่างการวิจัยมุ่งประเมินความสามารถในการ ออกแบบการวิจัย 2) การประเมินการดำเนินงานตามแผนการวิจัยมุ่งประเมินผล การดำเนินการวิจัยตามแผนงานวิจัยที่ ได้เสนอไว้ และ 3) การประเมินรายงานการวิจัย มุ่งประเมินผลการดำเนินงานวิจัย การสื่อความหมายและการถ่ายทอด ผลการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา ด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการประเมินผลการพัฒนา ความสามารถในการวิจัย จะประเมินใน 2 ส่วนนั่นคือ ความสามารถในการวิจัยที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการทำวิจัยของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและคุณภาพทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด เป้าหมาย ของการนิเทศการศึกษาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกๆ ด้าน โดยวัดได้จากคุณภาพของผู้เรียนที่ พัฒนาขึ้นซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของครูที่พัฒนาขึ้นเช่นกัน (Glickman, Gordon and Ross- Gordon, 2010)

จากผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน พบว่ารูปแบบมีคุณภาพด้านอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้อย่างรอบด้าน จึงทำให้ผลการประเมินรูปแบบ ด้านอรรถประโยชน์มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$) โดย รูปแบบทำให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพทางการเรียนของนักเรียน ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ด้านความเป็นไปได้มีผล การประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) โดยการใช้รูปแบบจะทำให้ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถใช้ กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ด้านความเหมาะสมมีผลการประเมิน อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.44$) โดยกระบวนการพัฒนาความสามารถในการวิจัย มีความเหมาะสมและสอดคล้องกันระหว่าง หลักการและวัตถุประสงค์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) ด้านความถูกต้องมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.46$) โดย รูปแบบมีความถูกต้องในขั้นตอนการพัฒนา ($\bar{X} = 4.44$) และขั้นตอนการพัฒนามีความถูกต้องตรงตามจุดมุ่งหมายของ การพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ยังเห็นว่ารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูค่อนข้างสมบูรณ์มีการพัฒนาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ซึ่งถือได้ว่ามีคุณภาพที่ดีสามารถนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ได้แต่อย่างไรก็ตาม การนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ควรเพิ่มรายละเอียดขององค์ประกอบลงในภาพจำลอง ของรูปแบบ โดยสะท้อนการดำเนินงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการ กิจกรรมการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อ พัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปอาจารย์นิเทศก์สาขาและครู พี่เลี้ยง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของ

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องใช้ความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ด้วยเหตุนี้อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงต้องมีความตั้งใจและเต็มใจในการเข้าร่วมพัฒนา

2. ผู้นำรูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปใช้ต้องทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตามและประเมิน

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมารูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง โดยสามารถนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทและความแตกต่างของบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์และคณะ. (2547). *โจทย์วิจัยทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ: แผนงานวิจัยทางการศึกษาแบบบูรณาการ*. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2543). *รายงานวิจัยเอกสาร เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน (Supervision of Instruction)*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปกร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- _____. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทยุทธกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปกร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์ นครปฐม.
- วรภาคย์ ไมตรีพันธ์. (2552). *บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2555). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2552). *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-Integrated Learning)*. กรุงเทพมหานคร บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อัญชลี โพธิ์ทอง. (2544). *การนิเทศการศึกษา Educational Supervision*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bonk,C.J.,&Graham,C.R.. (2004). *Handbook of blended learning: global perspectives*,San Francis-co,CA:Pfeiffer publishing.
- Glickman, C.D., Gordon, S.P., and Ross-Gordon, J.M. . (2010). *Supervision and Instructional Leadership: Developmental Approach*. 8th ed. Boston : Allyn and Bacon,Inc.
- Herminia Ibarra. (2007). *Coaching and Mentoring*. Bangkok : Expernet.
- Hord, Shirley M. and others. (1987). *Taking Charge of Change*. Alexandria Va.: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Knowles, M.,et al. (2005). *The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. 6th ed. Amsterdam:Elsevier.